

Suomalaisten data-avaruuksien tilannekuva ja liiketoimintamallit

26.11.2024

Datatalouden tilannehuone

#datatalous

#datatalous

08:30-08:35

Tervetuloa

Emma-Leena Kemppainen

08:35-08:40

Data-avaruuksien tilannekuva Suomessa

Antti 'Jogi' Poikola, datatalouden johtava asiantuntija, Teknologiateollisuus

08:40-09:05

Käytännön esimerkkejä data-avaruuksien liiketoimintamalleista:

Osaamisdata-avaruus ja osaamistarpeiden ennakointi

Anu Passi-Rauste, liiketoimintajohtaja, HeadAI

Datan välityspalvelun rooli ja liiketoimintamallit logistiikan päästöraportoinnissa

Henna Suomi, COO, Standardization Lead, IOXIO

Virtual Port Arrival – arvonjakomalli osana merenkulun data-avaruutta

Eliisa Sarkkinen, Lead Service Designer & Design Team Lead, Siili Solutions

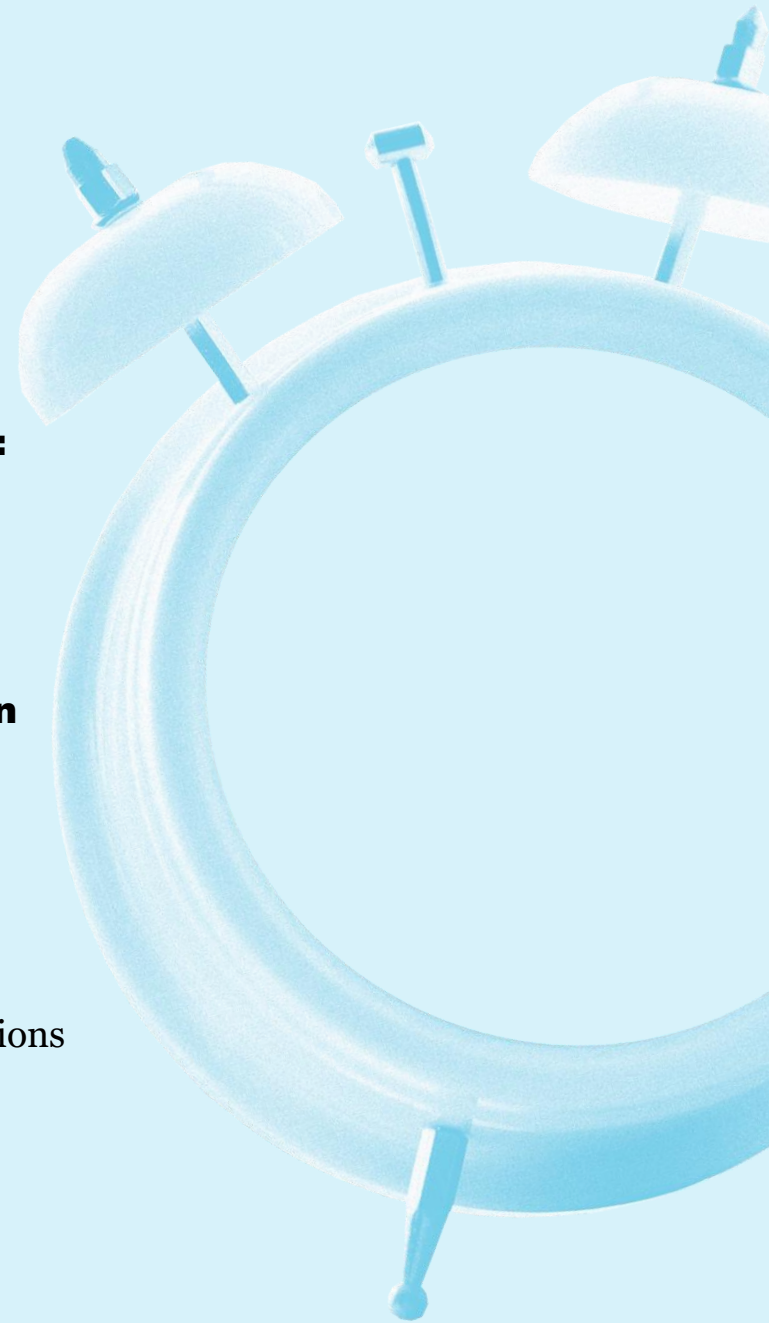
09:05-09:25

Kysymyksiä

09:25-09:30

Yhteenveto

Emma-Leena Kemppainen

Mikä ihmeen

Datatalouden tilannehuone?

- Tilannehuone rikkoo siiloja, vahvistaa eri toimijoiden verkostoitumista ja lisää yhteistä ymmärrystä datatalouden tilannekuvasta.
- Tilannehuone edistää eri toimijoiden tietoisuutta toisten tekemisistä, ehkäisee päällekkäisen työn tekemistä ja auttaa alan toimijoita etenemään samaan suuntaan.
- Tilannehuoneeseen ovat tervetulleita kaikki datapohjaisten palveluiden, infrastruktuurin ja tietopolitiikan parissa työskentelevät ja aiheesta kiinnostuneet, kuten uusien ekosysteemien edustajat, yritykset, päätöksentekijät, sijoittajat ja julkisen sektorin edustajat.

Käytännön ohjeet

- Tilaisuutta ei tallenneta
- Esityskalvot jaetaan Tilannehuoneen sivuilla tilaisuuden jälkeen
- Kysymyksiä ja kommentteja voi esittää chatin kautta.
- Nostamme muutaman kysymyksen esiin keskusteluosuudessa. Voitte myös äänestää kysymyksiä peukuttamalla niitä!
- Somettaa saa, voitte käyttää esim. hashtageja
#datatalous #reiludatatalous #data-avaruudet

Antti 'Jogi' Poikola

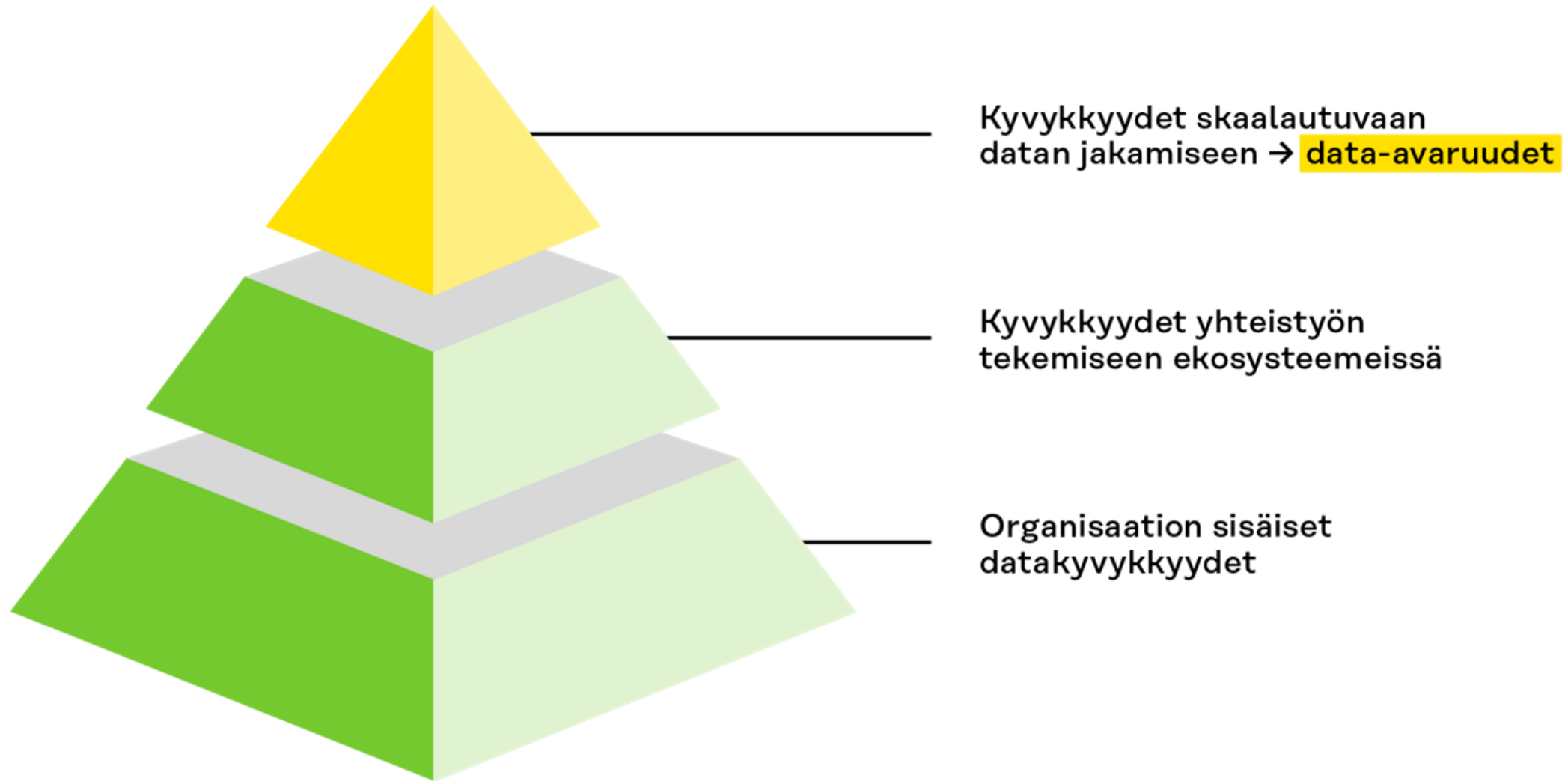
Data-avaruuksien tilannekuva Suomessa

Datatalouden tilannehuone 26.11.2024

Antti 'Jogi' Poikola
Teknologiateollisuus

<https://bit.ly/data-avaruus-termit>

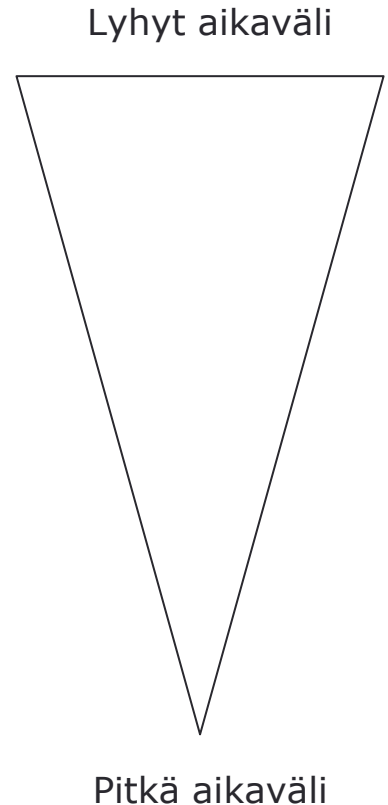
Datataloudessa tarvittavia kyvykkyyksiä

Data-avaruuksien mahdollisuuksia

- Operatiiviset hyödyt ja riskien hallinta
- Kustannusten jakaminen
- Verkostovaikutukset
- Uudet innovaatiot
- Jaettu markkinapaikka
- Yhteiskunnalliset päämäärät

Käsitteitä data-avaruuksien ymmärtämiseen

<https://dssc.eu>

The screenshot shows the Data Spaces Support Centre website. The header is green and teal, featuring a menu icon, the DSSC logo, and search and settings icons. Below the header are two main content cards. The left card is green and titled 'DSSC Toolbox', with a 'Tools Shortcut' label and icons of a wrench and a paper airplane. The right card is blue and titled 'Blueprint 1.5', with a 'Asset Shortcut' label and a checklist icon. The right card is highlighted with a pink oval.

**DATA SPACES
SUPPORT CENTRE**

**Tools
Shortcut**

DSSC Toolbox
Find here our curated catalogue of data space solutions

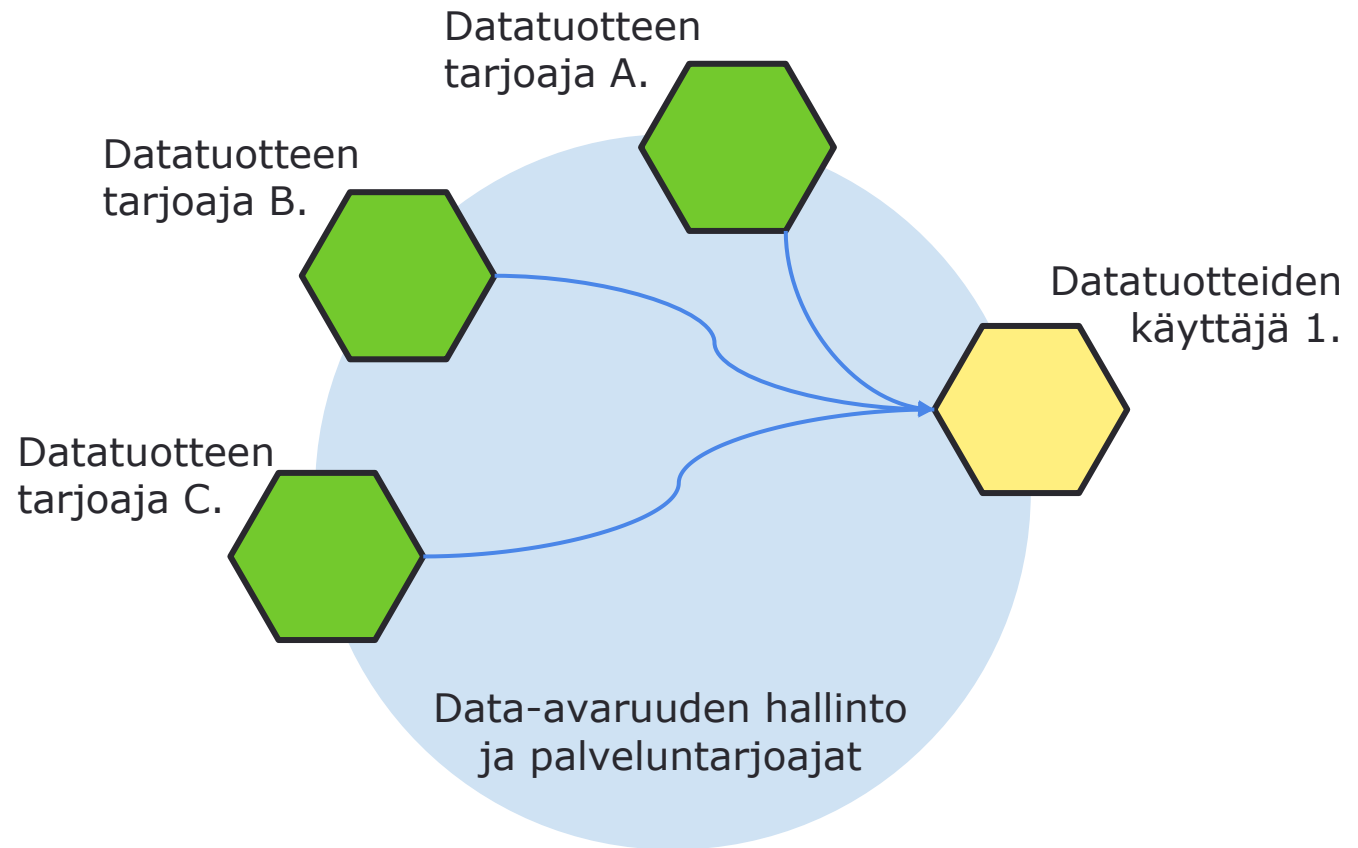
**Asset
Shortcut**

Blueprint 1.5
Dive directly into the latest version of the Blueprint here!

Data-avaruuden käyttötapaus

Data-avaruus on työkalu ekosysteemeille, jonka avulla ekosysteemit toimijat voivat siirtää dataa luotettavasti ja turvallisesti.

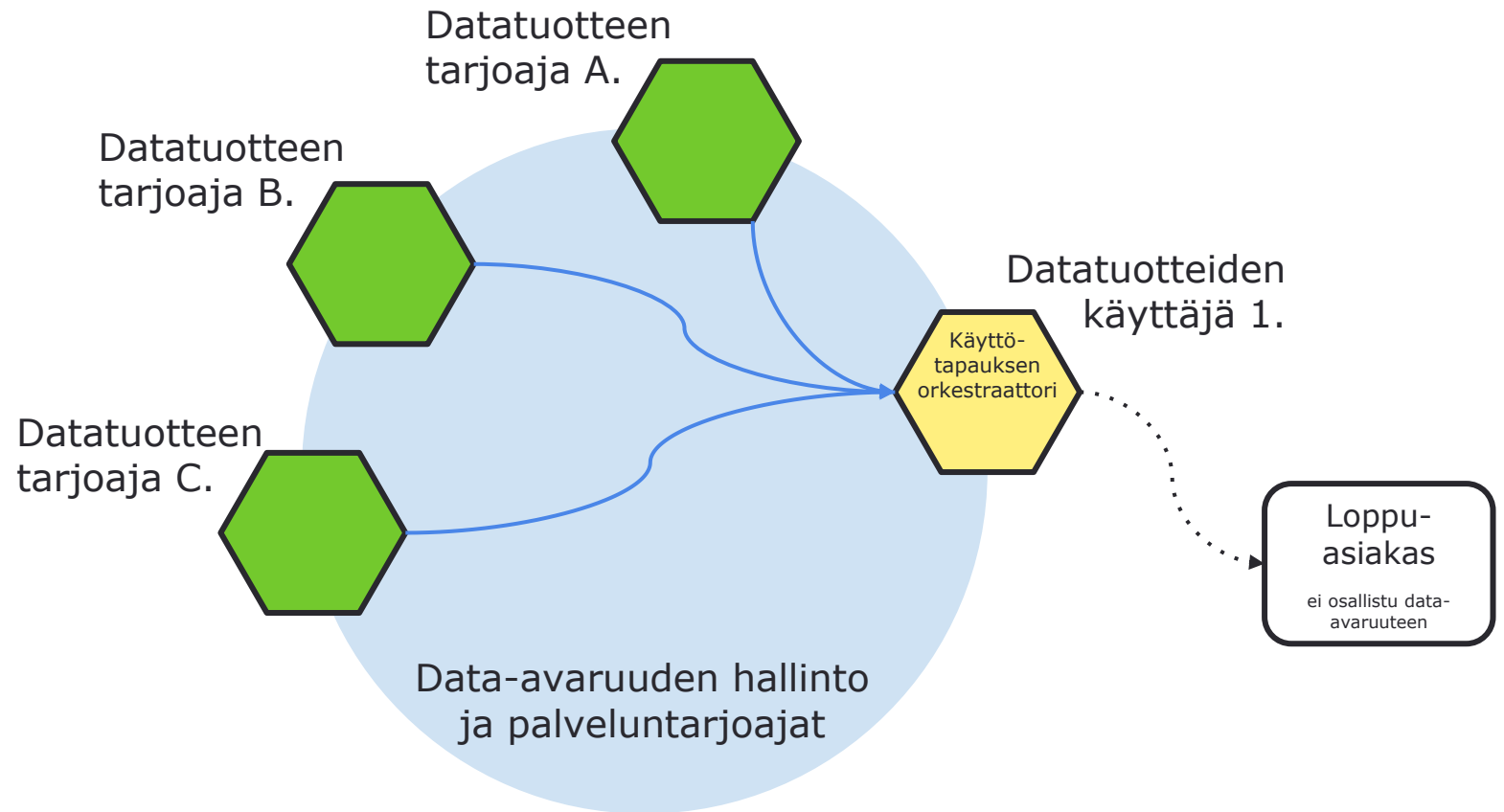

Data-avaruuden käyttötapaus

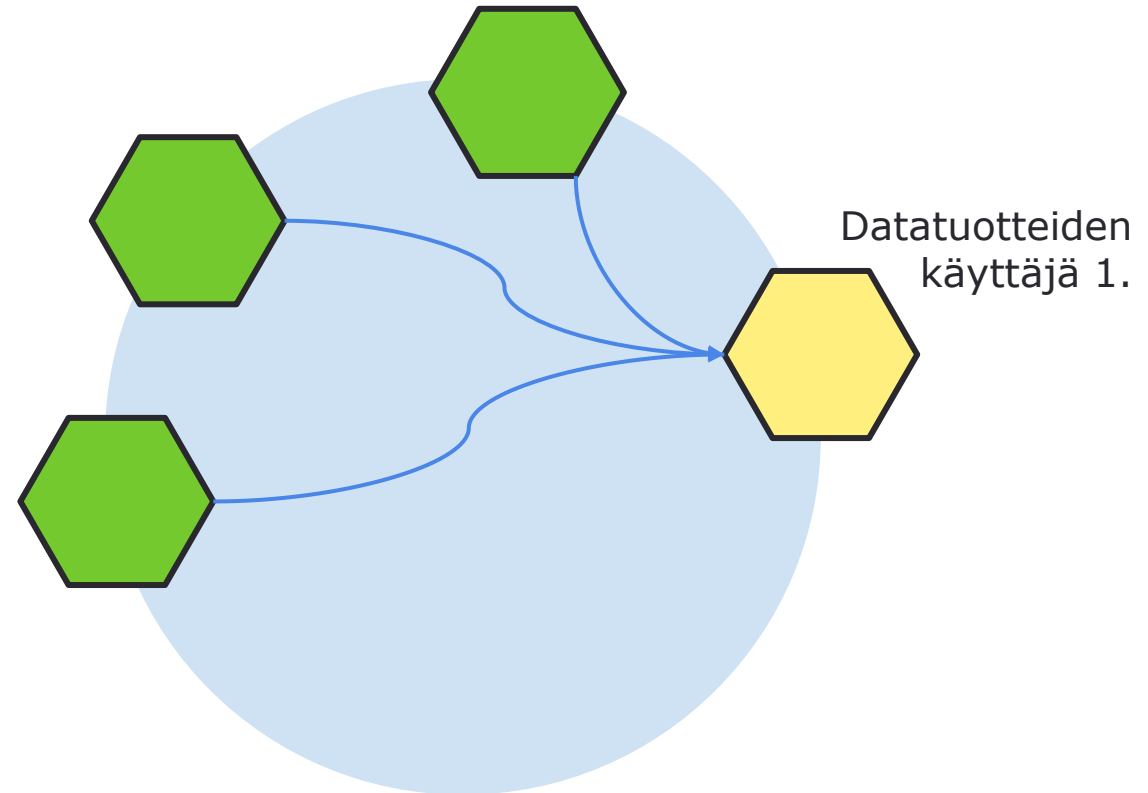

Arvonjakomalli:

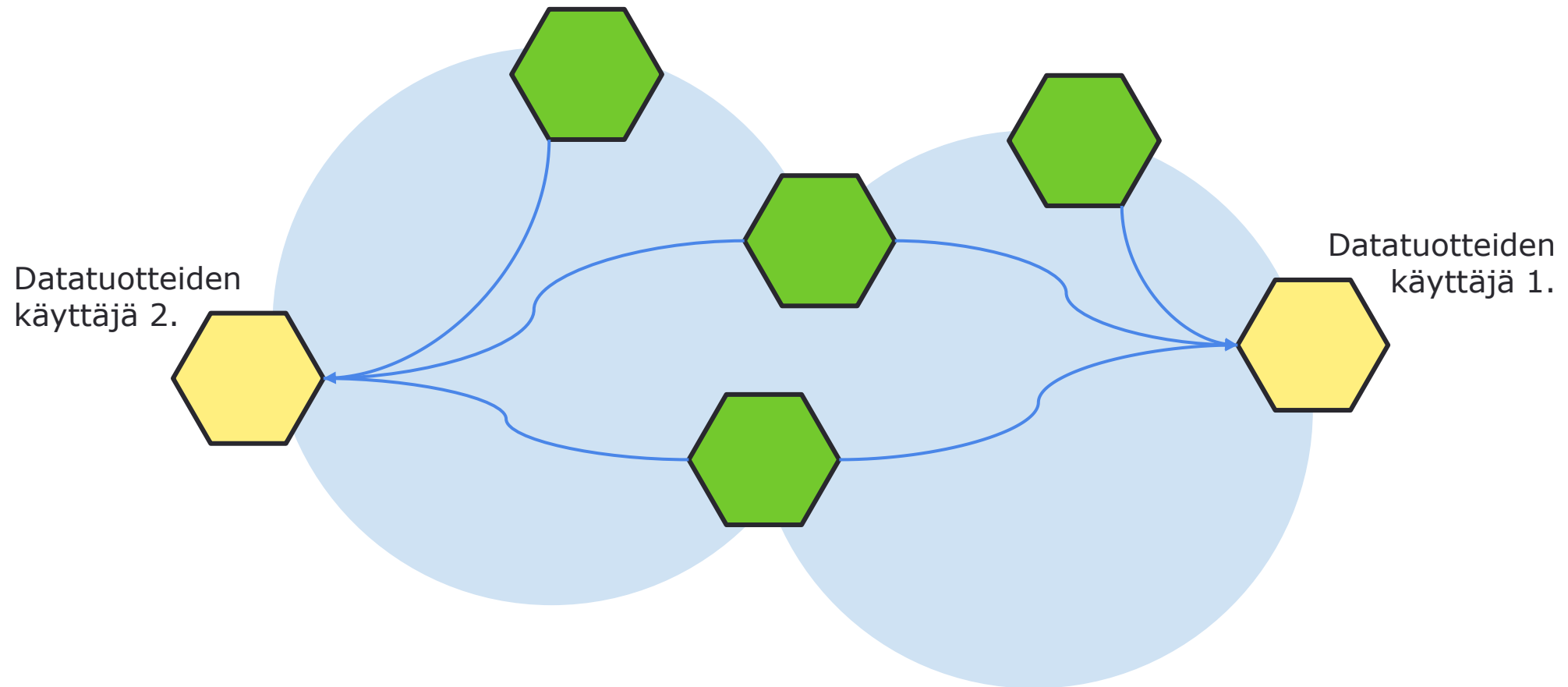
Loppuasiakas maksaa Käyttötapauksen orkestraattorille, orkestraattori "juoksee homman kasaan" ja maksaa datatuotteiden tarjoajille, sekä data-avaruuden ylläpitäjille.

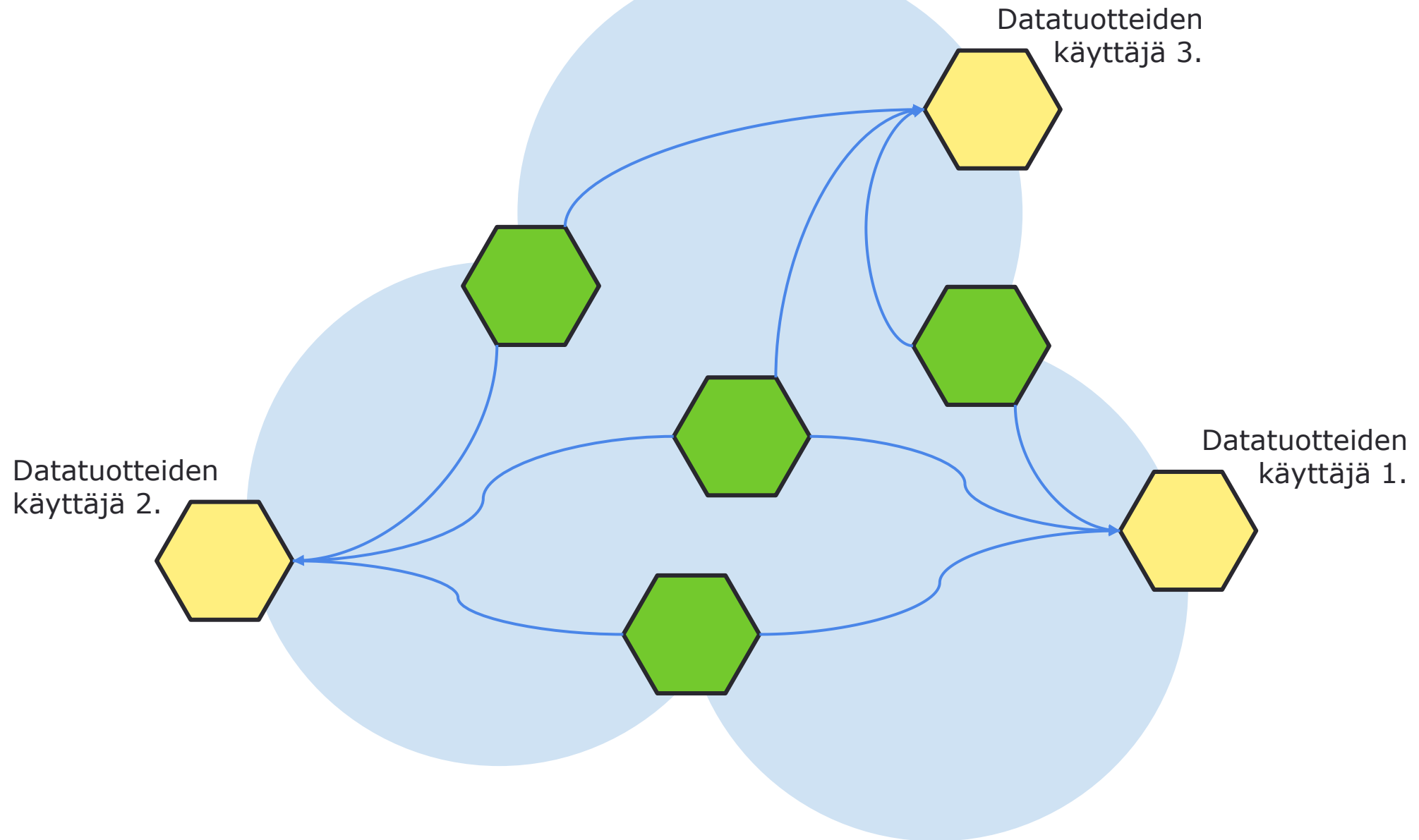
Monta käyttötapausta

Monta käyttötapausta

Monta käyttötapausta

DATA-AVARUUS ON

Data-avaruus on työkalu ekosysteemeille, jonka avulla ekosysteemit toimijat voivat siirtää dataa luotettavasti ja turvallisesti.

Data-avaruuksissa datan oikeuksien haltijat päättävät kuka heidän dataansa saa käyttää ja millä ehdoin. Data-avaruus helpottaa myös datan käytöstä saatavan arvon jakamista eri toimijoiden kesken.

Data-avaruuden määrittää sen sääntökirja, jota kaikki osallistujat noudattavat.

Data-avaruus on hajautettu digitaalinen järjestelmä.

Data-avaruus on skaalautuva datan jakamisen ratkaisu, mihin on sopimuksellisesti ja teknisesti helppo liittää mukaan uusia osallistujia ja uusia käyttötapauksia.

Data-avaruus tukee yleensä useita käyttötapauksia, tekee niiden toteuttamisesta kustannustehokasta ja mahdollistaa verkostovaikutukset, kun käyttötapauksiin liittyy osin samoja toimijoita ja samoja datalähteitä.

Data-avaruus mahdollistaa oikeudellisen varmuuden datan käsittelyyn.

DATA-AVARUUS EI OLE

Data-avaruus ei ole sama asia kuin ekosysteemi eli toimijoiden yhteistyöverkosto.

Data-avaruuteen osallistuminen ei pakota datan avaamiseen tai kontrolloimattomaan jakamiseen ilman korvausta.

Data-avaruutta ei määritä sen tekninen toteutus. Sama tekninen infrastruktuuri voi tukea useita eri data-avaruuksia.

Data-avaruus ei ole yhden tahon hallinnoima data-alusta.

Data-avaruus ei ole vain kahden tai muutaman toimijan räätälöity ratkaisu datan jakamiseen tiettyä tarkoitusta varten.

Data-avaruus ei ole yhtä kuin käyttötapaus.

Data-avaruus ei ole pelkästään tekninen ratkaisu datan siirtämiseen.

Mitä data-avaruus on ja mitä se ei ole

Liikenne ja logistiikka	Liikenteen datakoysteemi	Merenkulun data-avaruus	NEMO Merenkulun ilmoituspalvelu	Helsinki-Vantaan lentoaseman datahubi	DSpace 4Mobility	Mobility EDIC
Osaaminen	Digivisio 2030	Trusted Ecosystem for Skills Foresight	Jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus	Jotpa jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus	Data Space for Skills	Prometheus-X and the EDGE SKILLS project
Maatalous ja ruokatutanto	Potato-X maatalouden data-avaruus pilotti	AgriFood Data Space Finland	AgriData Space			
Energia	Fingrid Datahub	Synergies				
Älykaupungit ja rakennettu ympäristö	Co2 ESG Data Hub	DataMust				
Julkinen sektori	Julkisen hallinnon data-avaruus työryhmä	Virtual Finlandin DataFinland -palvelu				
Kiertotalous ja digitaalinen tuotepassi	SIX Sustainable Industry X	CIRPASS-2				
Kielimallit ja tekoäly	Fin-CLARIN konsortio	ALT-EDIC Alliance for Language Technologies				
Media ja tekijänoikeudet	Trusted European Media Data Space					
Terveys ja hyvinvointi	TEHDAS 2 Towards European Health Data Space					
Tutkimus	EOSC The European Open Science Cloud					
Luonto ja ympäristö	Destination Earth					
Reaaliaikatalous	Yrityksen digitalous					
Valmistava teollisuus	FAMN Finnish Advanced Manufacturing Network					
Paikkatieto	Location Innovation Hub					

Suomalaisia data-avaruushankkeita

<https://www.dataspacesalliance.fi/initiatives>

Data Spaces Alliance Finland

dataspacesalliance.fi

Kiitos!

Anu Passi-Rauste

Data Meets Direction

Osaamisdata-avaruus ja osaamistarpeiden ennakointi
Datatalouden tilannehuone 26.11.2024

Anu Passi-Rauste, Headai

Digitalisaation ja nopeasti muuttuvan liiketoimintaympäristön vaatimukset edellyttävät yrityksiltä nopeaa sopeutumista liiketoimintamalleissaan ja erityisesti kriittisten osaamisten kehittämistä.

**Mitkä osaamiset on kriittisiä nyt?
Entä 3 ja 5 vuoden horisontilla?
Mitä voimme oppia kilpailijoista?**

Data-avaruus tekoälypohjaisen osaamisen ennakointiratkaisun tukena

The screenshot shows the Headai Skills foresight dashboard. The table displays skills demand based on job ads and AI and genAI investments across various skill categories. The categories are: business development, cloud development, cloud migration, cloud services, business technologies, artificial intelligence, relationship building, financial services, and service development.

Skills forecast	business development	cloud development	cloud migration	cloud services	business technologies	artificial intelligence	relationship building	financial services	service development
Skills demand based on job ads	707	324	216	189	89	70	70	69	68
AI and genAI investments	0	0	6	0	0	8	0	5	0
AI and genAI Research	30	27	21	21	15	12	11	11	10

Datapohjainen osaamisen johtaminen tarvitsee teratavuittain reaaliaikaista dataa.

Foresight for skills: Creating a data space for AI Tools to predict a company's future skills needs
<https://www.sitra.fi/en/projects/pilot-projects-gaia-x-finland/>

Data-avaruus + Headai Composite AI + AI TRiSM

Yrityksen oma data

Tutkimukset

Datatuotteet ja niiden tarjoajat

Välityspalvelu

Headai

Palvelutarjoaja & Datatuotteiden käyttäjä

Headai

RAG

Loppuasiakas

Investoinnit

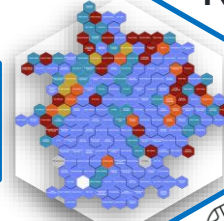
European Union

Headai

SIGNALS

Headai

Käyttötapauksen orkestraattori

Headai

Excel Conversion

Työpaikkadataa

PROMETHEUS-X

Data-avaruuden hallinto

Osaamisen johtamiseen reaaliaikaista tietoa - automatisoitu analyysiprosessi ja palvelu osaamisen ennakointiin

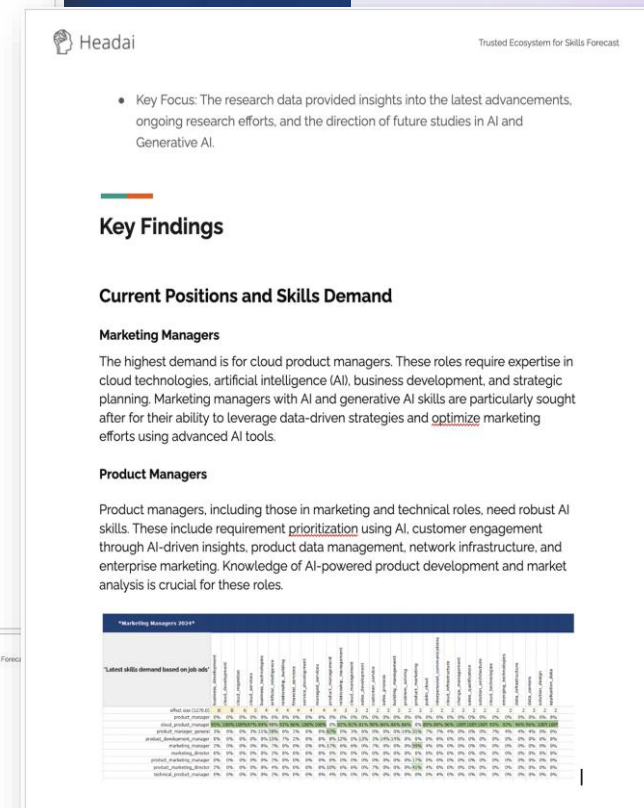
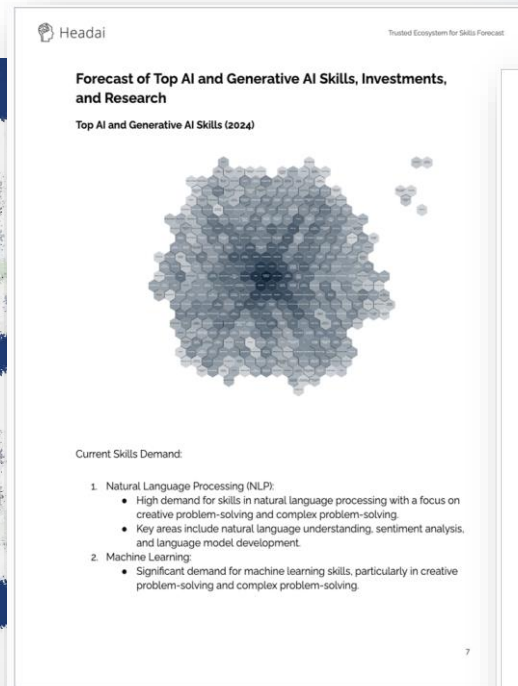
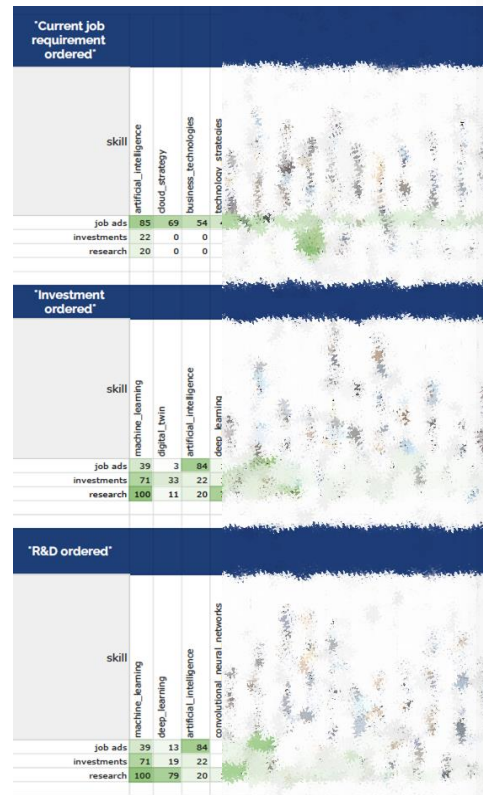

Headai

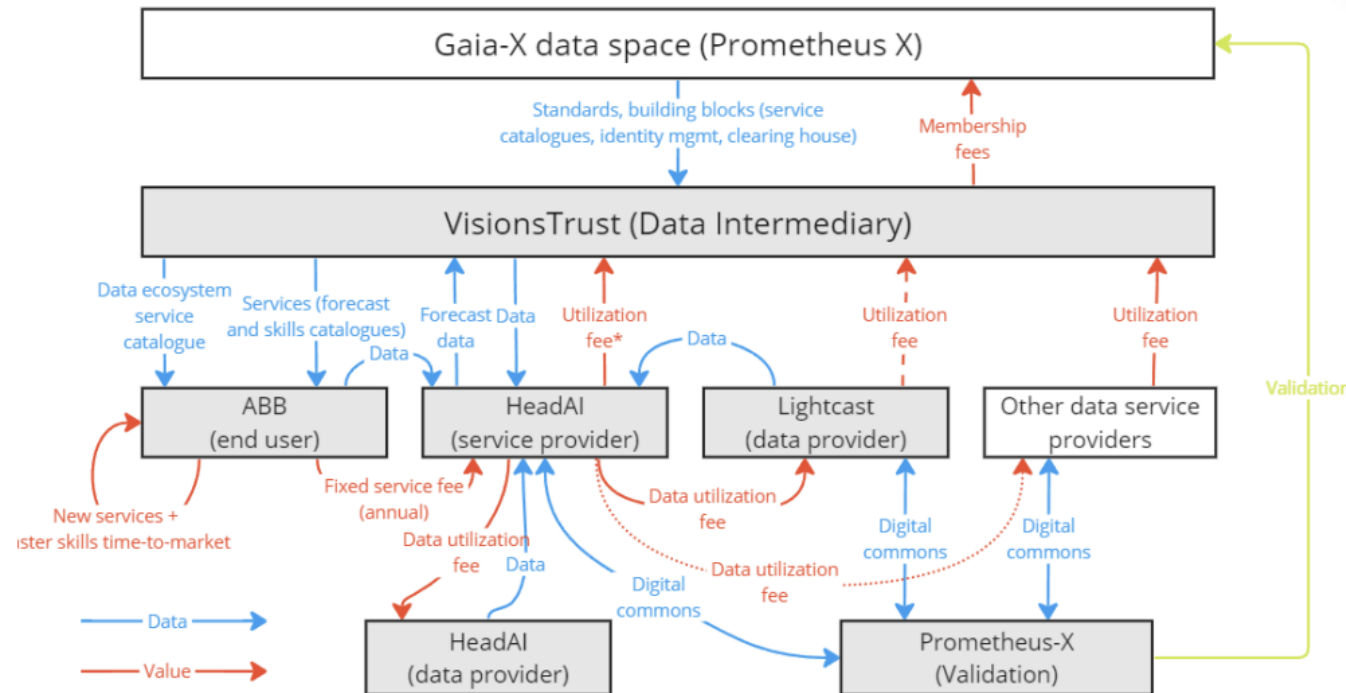
Signals
→ Json

→ RAG
Raportti

Pilotista ymmärrystä rooleihin & arvontuotantoon

Oppeja jatkoa varten:

- Alustapohjainen arvontuotantomalli toimi
- Orkestraattori koordinoi palvelukokonaisuuden ja arvontuotannon
- Liiketoimintahyöty syntyy toistettavuudesta ja skaalautumisesta
→ Pilotista skaalautuva, automaationa toimiva palvelu
→ Datan hyödyntämisen mahdollisuudet ekosysteemissä yhteentoimivuuden pohjalta, markkinapaikka
→ Uusien toimijoiden helppo mukaanliittyminen (API, standardit)
- Pelisäännöt, sopimukset ja data & AI Act otettu huomioon, voi keskittyä datan arvontuotantoon

Markkinapaikka osaamisdatan ratkaisuille ja datatuotteiden & palveluiden tarjoajille ja käyttäjille

DRIVING EUROPE'S DIGITAL COMPETITIVENESS

Osaamisdata-avaruus &
osaamistarpeiden ennakointi
Euroopan Unionille

<https://advancedskills.eu/>

37

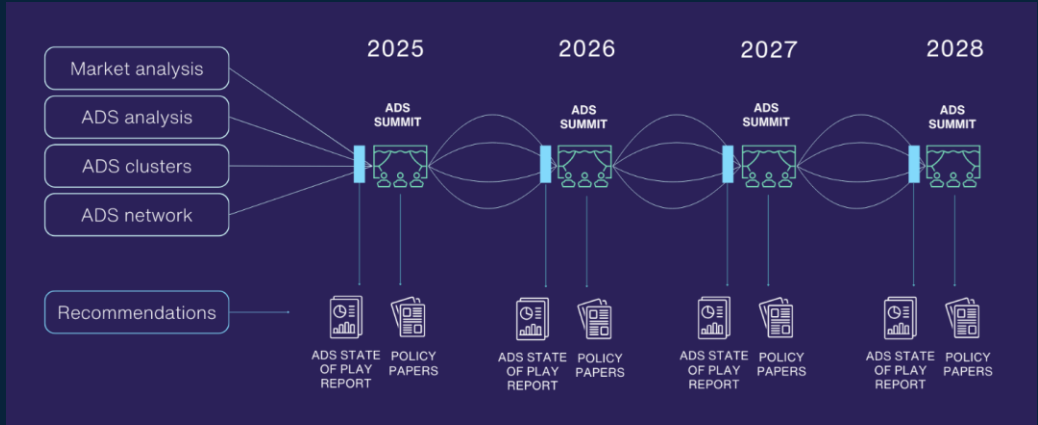
Funded initiatives

26

EU Member States

420

Participating organisations

Prometheus-X

**Welcome to the future of Data
Spaces in Europe**

<https://prometheus-x.org/>

Anu Passi-Rauste

CBO

+358 40 5081130

anu.passi-rauste@headai.com

Harri Ketamo

CEO & Founder

+358 50 5285006

harri.ketamo@headai.com

Data meets Direction

www.headai.com

Headai

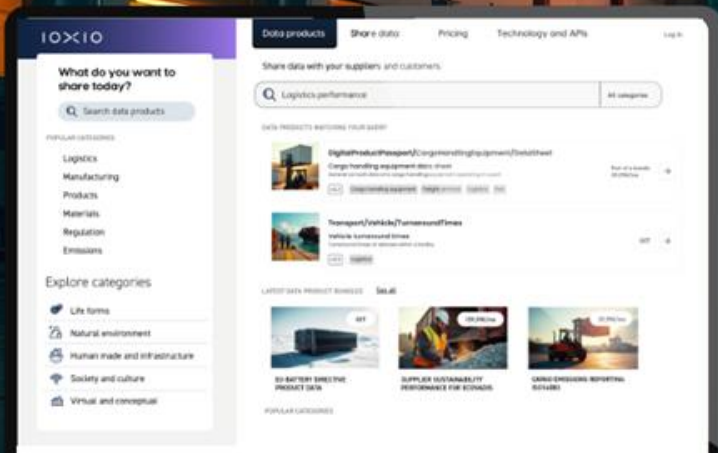
Henna Suomi

Enabling data sharing in manufacturing and logistics

Share data across your entire supply chain.
One integration to all customers and suppliers

Data intermediary

DPP Tags

Full business support

Competitive advantage from Sustainable Transport

The CAST project, funded by Sitra, focused on finding a solution for collecting and reporting greenhouse gas (GHG) transport emissions required by the EU CountEmissions regulation.

As cargo owners, SSAB's and Orkla's goal was to find a solution for automating emissions reporting and to test the implementation of the Digital Product Passport in practice by using IOXIO data intermediary service and DPP Tags.

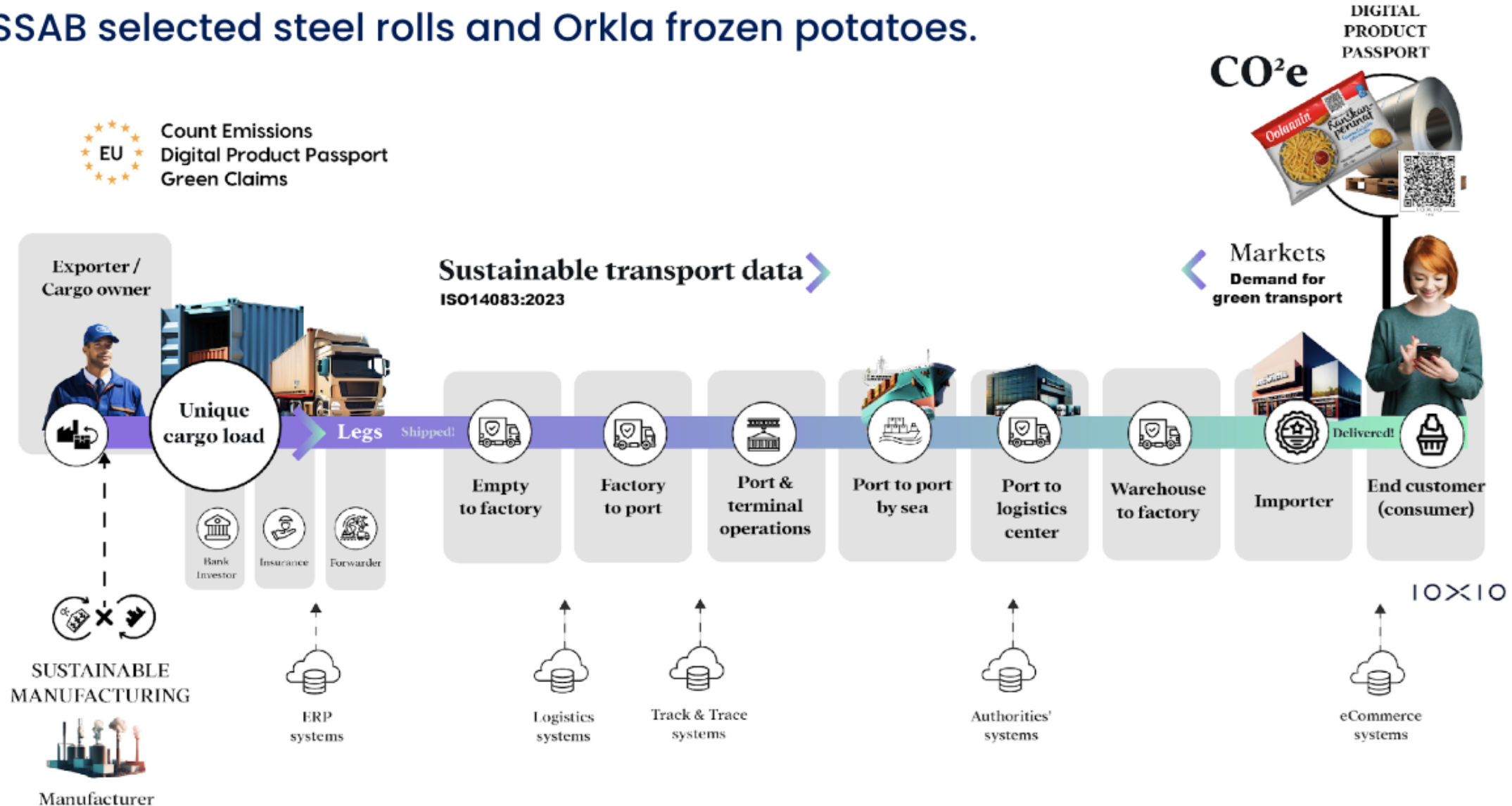
Logistics/
Train turn around times

Logistics/
ISO14083 CO2
emissions

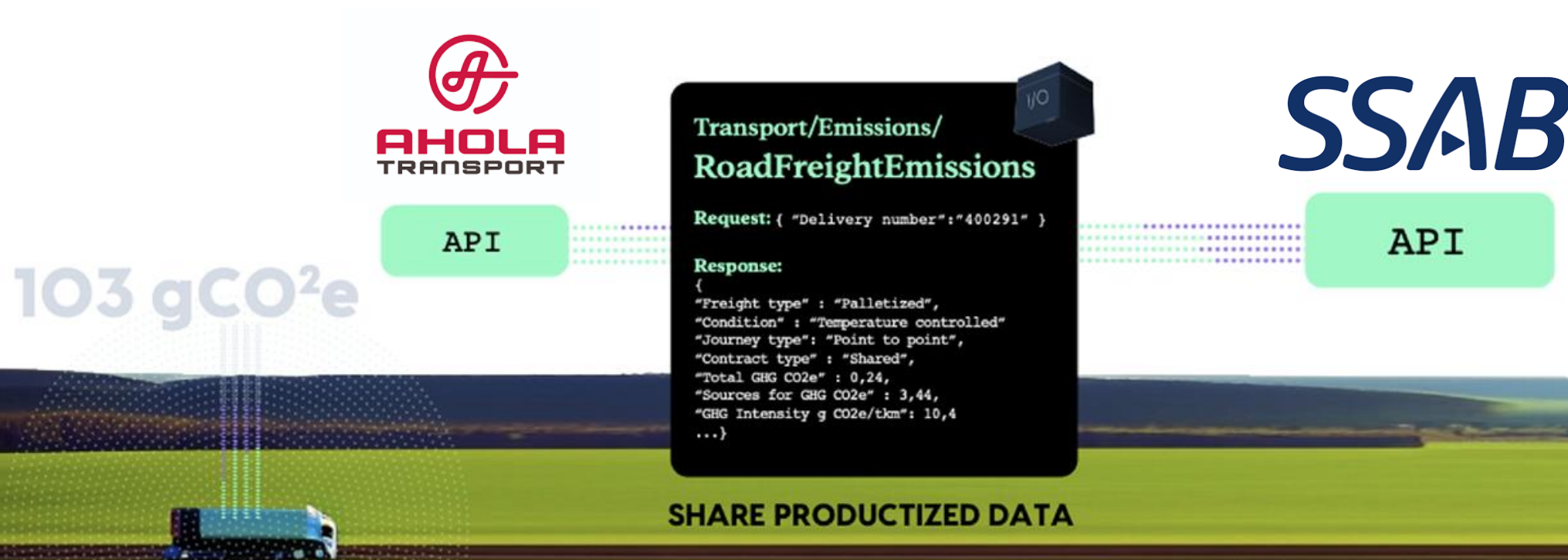
Logistics/
Bill of Lading for steel

Both cargo owners tested how to connect real transport leg GHG emissions data to selected product(s). The data sharing and DPP tags were used to prove that the data can be calculated and shared by logistics partners.

SSAB selected steel rolls and Orkla frozen potatoes.

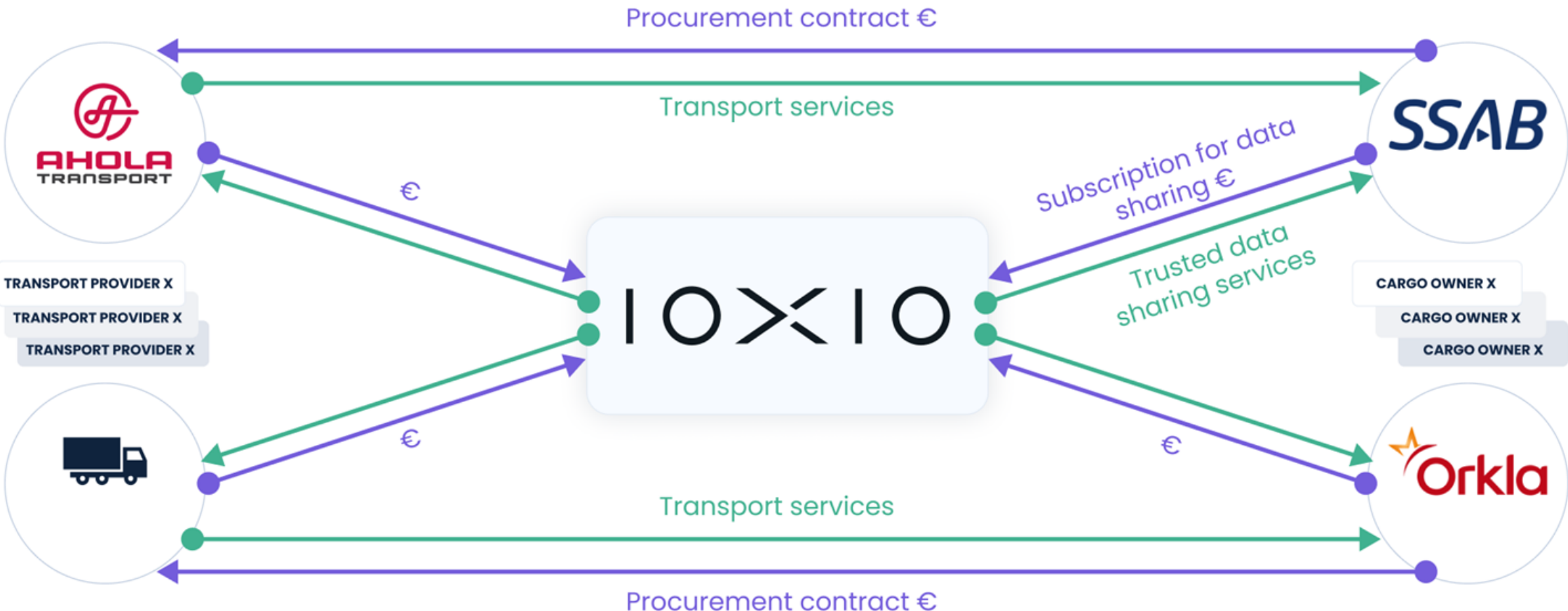
ISO-standardized transport emission data sharing between cargo owners and logistics service providers

Benefits for the stakeholders

- 1. Competitive advantage:** cargo owners can gain a competitive advantage through data sharing, providing transparency and value in low GHG emission transport. When cargo owners choose logistics partners, they can prefer companies that are able to deliver actual emissions based on primary data (not estimates).
- 2. DPP as a two-sided channel:** the digital product passport can function as a two-way business channel
- 3. Regulatory preparedness:** low industry awareness of upcoming EU regulations underscores the need for proactive engagement and compliance readiness.
- 4. Industrial data sharing behind the DPP:**
  - Productized data sharing (semantic and consented) using data space can deliver the missing data interoperability behind the logistics and product value chains. This could solve how the data can be linked online to the DPPs and QR-codes.
  - Transport supply chain emissions data can also be connected to the unique products and consumers using the Digital Product Passport

Identified value streams in data sharing

IOXIO

- Regulation consultancy
- Data strategy consulting
- Data standardization and productization consultancy

Eliisa Sarkkinen

Virtual Port Arrival – arvonjakomalli osana merenkulun data- avaruutta

Gaia-X

Eliisa Sarkkinen

Delivery Lead
Business and Service Design Team Lead
Siili Solutions

LinkedIn

“Seldom we have moments where gaining money aligns with saving the planet”

Kälvinmäki Miikka, Fintraffic VTS
- Siili Solutionin asiakas ja kumppani

Arvio rahallisista säästöistä

45 M€

CO2-päästöjen vähennys

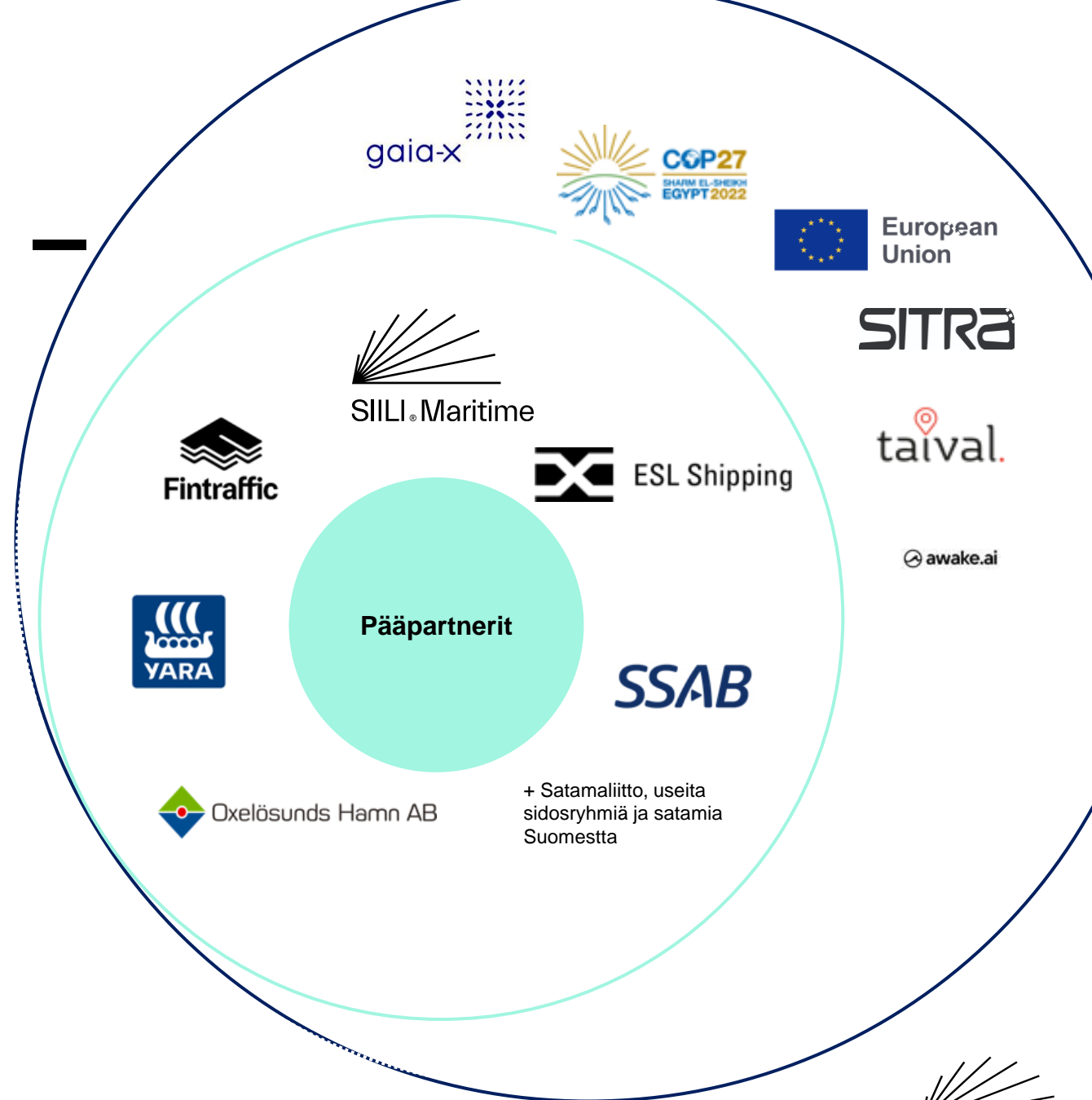
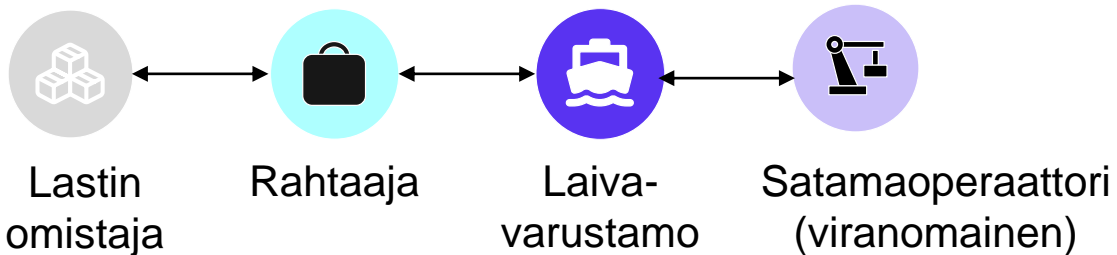
> 24 %

Tällaisiin merkittäviin lukuihin päästään jo pelkästään Suomessa yhden vuoden aikana.

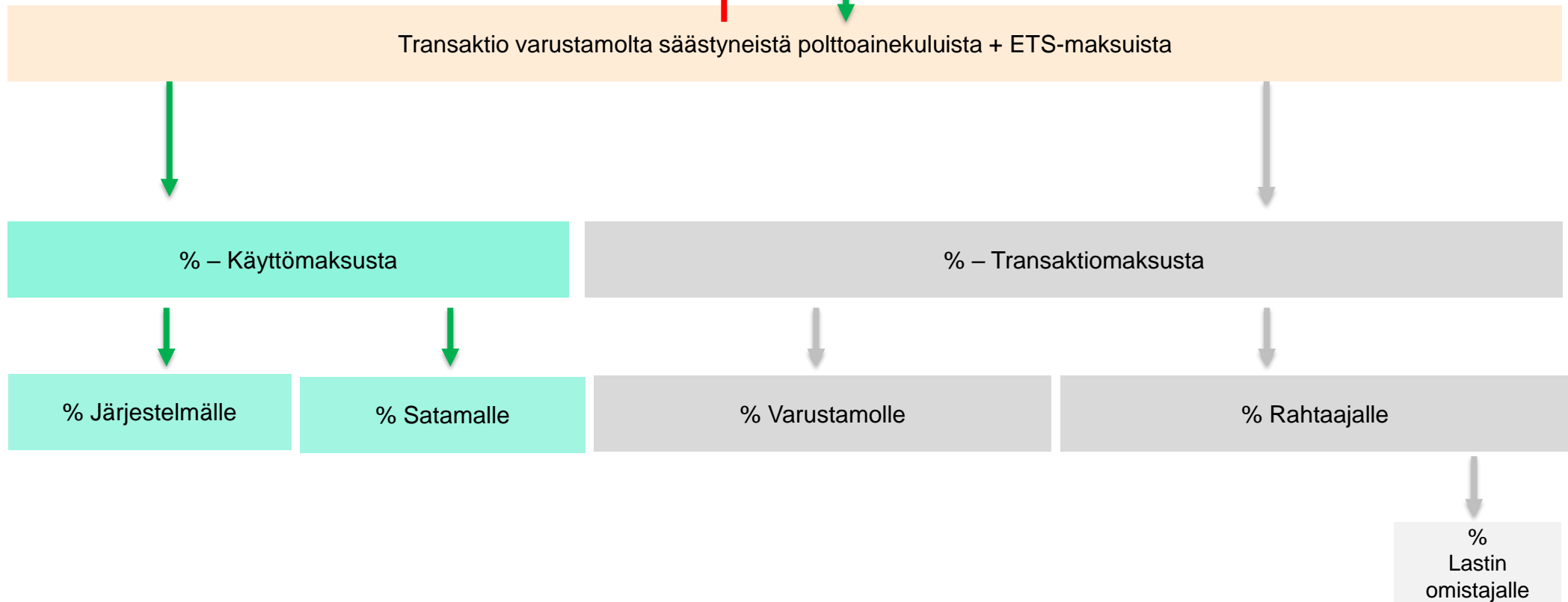
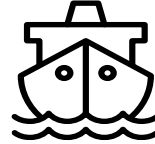
Virtual Port Arrivalin avulla alukset voivat hidastaa vauhtia menettämättä paikkaa satamajonossa, jos satamassa ilmenee viivästyksiä. Alukset saapuvat satamaan, kun laituri tai lasti on valmis ilman turhaa polttoainekulutusta vähentäen näin CO2 päästöjä.

Innovatiivinen ekosysteemi-projekti – Siilin vetämänä

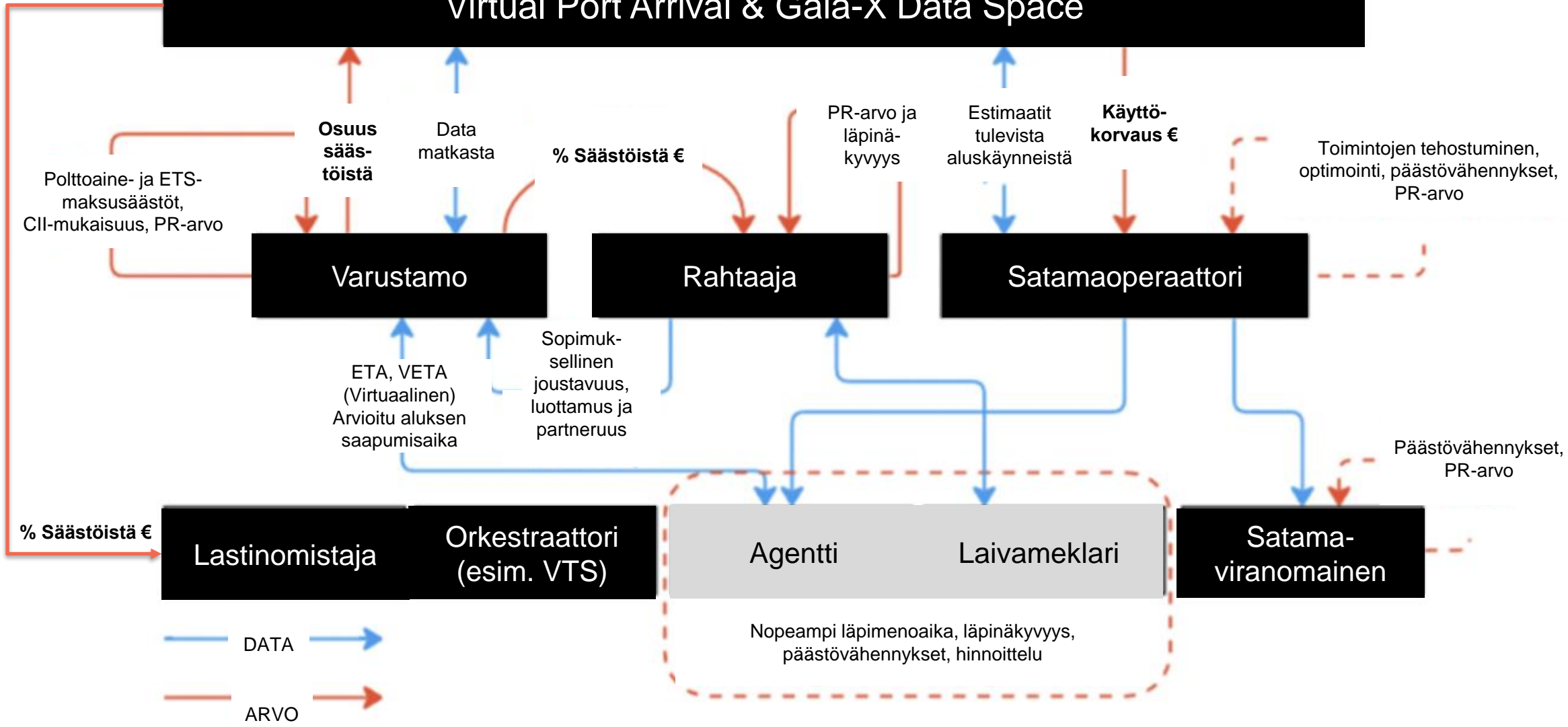
30 organisaatiota & 50 ihmistä

Business Model – Yksinkertaistettu esimerkki Voyage Charterparty -rahtisopimuksella

Virtual Port Arrival & Gaia-X Data Space

Arvonjako eri
sopimusmallien välillä

Usean toimijan
väliset prosessit

Tilannetieto
& jaetut estimaatit

DATA SPACE

Arvo edellä

Virtual
Port
Arrival

Skaalautuminen

Uudet
liiketoimintamallit

Osallisuus
– todiste standardien
mukaisuudesta ja
tiedon laadusta

SILI®

Kiitos

Eliisa Sarkkinen

eliisa.sarkkinen@sili.com

**TEKOJA
TULEVAI-
SUUDELLE**